# СВОБОДА SVOBODA
## УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК LI. Ч. 241. Джерзі Сіти, Н. Дж., субота, 11. грудня 1943. No. 241. Jersey City, N. J., Saturday, December 11, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.




## Сенат признав підвишку залізничникам

ВАШИНГТОН. — Сенат переголосував 74 голосами проти 4, щоби признати підвишку 8 центів на годину для 1,100,000 неоперативних залізничих службовців, не зважаючи на осторогу директора Економічної Стабілізації Фреда М. Винсона. Резолюція піде тепер під голосування в палаті репрезентантів.

### ПОНОВНИЙ ВИБІР УКРАЇНСЬКИХ КАНДИДАТІВ ДО МІСЬКОЇ РАДИ У ВИННІПЕҐУ.

При міських виборах, що відбулися у Винніпеґу, в провінції Манітоба в Канаді, при кінці листопаду, вийшов переможцем дотеперішний член міської ради в третій варді кандидат Товариства Податковців Північного Винніпеґу Йосиф Степнюк. У тій самій варді вийшов теж членом шкільної ради з рамени тої самої організації дотеперішний член Андрій Загарійчук. Оба згадані вибрані кандидати належать до свідомих українців.

### ЕПІДЕМІЯ ІНФЛЮЕНЦИ.

НЮ ЙОРК. — Горішня частина стейту Ню Йорк та цілий стейт Ню Джерзі виказують пошесть лагідної інфлюенци. В Ню Джерзі замкнено 23 школи внаслідок відсутности половини дітей від науки.

### УКРАЇНСЬКА КОПАЛЬНЯ МАЄ ПОДОСТАТКОМ УГЛЯ.

Преса в англійській мові в місті Едмонтон, в провінції Алберті, в Канаді, пише, що Торнгилд Кол Компані має подостатком доброго угля та що всі школи на кільканацять миль від Торнгилд в Алберті беруть звідти уголь уже кілька років.

У копальні угля в Торнгилд, що її пустили в рух перед сімома роками три українські робітники і провадять її дотепер, щойно недавно відкрили нові багаті поклади угля. Тепер добувають там пересічно по 500 тон денно. Цю вістку прийняли радісно в Алберті та в Саскачевані. — („Українські Вісти").

## АМЕРИКАНСЬКА ФЛЬОТА БОМБАРДУЄ ОСТРОВ НАВРУ

Американська боева фльота перевела удачне бомбардування корабельними гарматами й літаками занятого японцями острова Навру, що лежить на захід від Ґилбертів і має поклади фосфату.

Австралійці тимчасом захопили Варео, японську базу на півострові Гюон на Новій Ґвинеї.

Літаки МекАртура знову бомбардували ріг Ґлустер на Новій Британії.

### І СПРАВДІ.

„БРАТСТВО — BRATSTVO", офіціяльний орган організації A. R. N. BRATSTVA закликує в статті „Russkij Jazyk" до науки російської мови. Пише в ній, що є багато „русских людей, хотя вони й дійсно русскі, самі не знають свій язик". Виходило би, що є „русскі люди", що є дійсно русскі, і є „русскі люди", що не є дійсно русскі. І є такі руські люди, що є дійсно русскі й знають свій язик, а є такі руські люди, що є дійсно русскі і не знають свого язика (і тому пишуть: не знають свій язик).

Стаття писана такою мовою, що читачі моглиб може справді добачити, як це погано не знати мови, котру вважається своєю.

### КИТАЙЦІ ЗАНЯЛИ НАНОВО ЧАНҐТЕҐ.

Китайські війська відобрали від японців назад місто Чанґтеґ, осередок китайської „рижової миски", котре вони були втратили пару днів тому. Американські летуни давали тому підприняттю важну допомогу.

### І АМЕРИКА ГОТОВА ПОМАГАТИ ТІТОВИ.

Секретар Гол заявив представникам преси, що й Злучені Держави, подібно як Англія, збираються давати допомогу ген. Брозови „Титови", проти котрого партизанів югославський уряд на вигнанню повів тепер завзяту пропаганду як проти комуністів. Гол каже, що наш уряд дивиться на справу виключно з практичного боку: хто помагає воювати німців?

### І ВОНИ ХОЧУТЬ СВОГО КОНГРЕСУ.

Адам, архиєпископ російської православної церкви в Америці, пише в філядельфійській „Правді" довжезну статтю про потребу скликання „общого конгресса" американських „русских" (очевидно з Галичини). Доказує, що такого конґресу треба для противаги „конґресови", котрий, каже архиєпископ, недавно скликали були до Ню Йорку польські імперіялісти, а котрий заявився за прилучення до Польщі Галичини, Холмщини, Волині й Полісся. Конґрес, проєктований Адамом, мав би „заговорити й привитати орлів-соколів наших, що вже близько підсунулися до „кресів", аби вони птичками-ластівками летіли на наші землі й визволили їх на віки від фараонського рабства".

### ЗАПОВІДЖЕНА XXIV КОНВЕНЦІЯ СОЄДИНЕНІЯ.

Двацять четверта чергова конвенція угро-руської організації Греко-Католическое Соединеніе С. С. А., як про це звідомляє „Американскій Русскій Вестник", відбудеться у Філядельфії, починаючи від 26. червня 1944. Для конвенції вибрано салю в готелю Бенджамин Френклин при вул. Чеснат і 9-тій.

## Польські націоналісти проти Советського Союза

ЛОНДОН, (ОНА). — Польський уряд в Лондоні находиться тепер між молотом і ковалом. Радикальні елементи напирають на нього договоритись з советським союзом і відновити з ним дипльоматичні звязки, а скрайно націоналістичні круги закидають йому зраду польських інтересів. Польська реакція напирає, аби премієр Міколайчик домагався від англійського й американського урядів вияснення, що саме говорено на конференції в Москві про польську справу і яке становище вони займають до відродження великої Польщі. Польські дідичі підозрівають, що представники західних демократій можуть, або й вже погодилися на те, щоби „креси" бувшої польської держави прилучити до советського союза. А якби до цього дійшло, то повоєнна Польща булаб майже на половину менша ніж була перед війною. Такої Польщі консервативні польські круги не хочуть. Вони гадають, що Польща й так була скривджена, бо як представники Антанти вимірювали після першої світової війни державні границі, то серед них були такі люди, що противилися відродженню польської держави в її історичних границях. Поляки пішли на уступки і, як підписували з советським союзом договір в Ризі, то аби не заводити нових воєн в Европі, віддали советському союзови найкращі польські землі між Збручем і Дніпром. Ці землі належали до Польщі цілими століттями, кажуть поляки, і вона має до них більше історичне право ніж советський Союз. Однак польська мирова делеґація в Ризі не наставала на те, аби на основі історичних прав, найбільш родючі землі в Европі стали складовою частиною польської держави. Поляки відпустили їх Советам, які створили там Українську Соціялістичну Республику. Скрайно консервативні польські елементи все були тої думки, що совети більше скористали з Ризького договору ніж Польща, але як Совети думають що їм належаться всі землі на яких панувала польська культура, то це вже забагато. Галичина і Волинь — це старі польські землі, говорять вони. Правда, навіть польська статистика доводить, що в деяких околицях більшість населення становлять українці, але міста в Галичині є польські. Наприклад, Львів — це здавен давна польське місто і без нього Польща не булаб Польщею.

Подібні арґументи в обороні старих польських границь, можна почути й серед польських офіцирів в Англії. Вони з такою ненавистю говорять про Советський Союз, що навіть урядові чинники звертають їм увагу числитися з словами. Молоді польські націоналісти, виховані в шовіністичнім дусі, ніяк не хочуть зрозуміти, що сьогодні мілітарна і політична ситуація в Східній Европі не є та сама, що була в 1918 році. Тоді Росія і Німеччина вийшли з війни побиті і Польща мала кращі шанси відбудуватися ніж нині. Західно-европейські дипльомати, перестрашені соціяльною революцією в Росії, давали полякам вільну руку творити таку державу, якої вони самі хотіли. Французи й англійці дивилися крізь пальці, як вирвавшися з довголітної неволі поляки загарбували сусідські землі і творили буферну державу. Сьогодні інакше справа стоїть. Советський Союз, якого так дуже боялися перші переможці світової війни, є могучим нашим союзником, з яким поляки також мусять числитися. Тим більше, що він не є проти відродження польської держави, але хоче аби її східна границя йшла по лінії Корзона. Для молодих польських офіцирів і дідичів в Англії такі домагання видаються фантастичними і вони висувають проти Советського Союза старі арґументи в обороні передвоєнних границь. Замісць співпрацювати з рештою Обєднаних Держав, ті поляки готові класти їм колоди під ноги.

**"SVOBODA" (Ukrainian Daily)**
**FOUNDED 1893**
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

# Війна, чи щось більше?

Між численими голосами, що піднялися спиводу конференцій в Каїро й Тегерані, можна признати визначне місце Янови Християнови Смутсови, премієрови міністерського кабінету Південо-Африканського Союзу. Цей Смутс, як відомо, незвичайно цікава людина: колись головний командант бурських військ у війні з британцями, по програній війні добився в бурській домінії британської імперії найвищого становища. Він грав визначну ролю як полководець британських військ у першій світовій війні, а в другій війні як дипльомат. Він був у Каїро підчас конференцій і стрічався там з найвизначнішими політиками різних там репрезентованих держав.

У його заяві перед представниками преси на першому місці є слова його захоплення вислідом каїрської конференції. Він уважає їх заповітом неминучої перемоги Аліянтів, котрої він сподівається вже в наступному році. Від цього одначе багато цікавіший його погляд на цілу війну й її ролю в історії людства. Говорив він:

„Пермога буде кольосальна, і вона дасть нам нагоду збудувати новий порядок. Ми мусимо це зробити. Військова перемога мусить бути основою приходу нових річей.

„Старий лад проминає. Старий лад, до якого я належу, вже згинув. Він похоронений на Західній Пустині. Ми маємо збудувати новий світ. Це може забрати багато часу. Ми переживаємо часи одної з найбільших революцій світу. Людська сімя, по довгім і труднім маршу, робить новий поворот. Нас жде бій людської раси за вищий рівень долі. Щось нове набирає форми в нашу візію майбутнього. Кольосальні події мають місце в Росії. Ворушиться Далекий Схід по тисячлітньому сні. Елементи нагромаджуються для чогось більшого ніж усе, про що мріяно в людській історії".

Ледво чи можна сумніватися в революційне значіння цеї світової війни, коли про нього говорить з таким запалом понад сімдесять-літній ґенерал. Його слова звучать як осторога для людей, які хотіли би вжити війни для повороту до старовини.

# ПІЙМАЛИСЯ

Знагоди річниці Перл Гарбора японська пропаґанда виступила з новими величаннями свого перфідного нападу як великого геройського подвигу, гідного великого народу. Подали при тому розрахунки наших утрат у війні з ними, а між іншим подали, що ми втратили 31 „боєвих кораблів", підчас коли досі мали їх усего тільки 23.

Казали урядники департаменту фльоти в Вашинґтоні, запитані за вартість японських заподань про наші втрати, що в коритарях того департаменту ще котиться відгомін реготу, що повстав внаслідок ворожого розрахунку. Цей регіт зовсім нормальна реакція чесних слухачів на вид безмежного брехуна, що піймався на брехні.

Одначе, в цій ситуації є одна, зовсім не весела сторона, а саме те,що про цю кольосальну брехню не знають якраз ті люди, для яких ця брехня була придумана. Що правда, це важно, що ми знаємо, що японські перехвалки це брехня, але це було би ще важніше, якби це знали японці. Та японцям не дає пізнати правду власне їх брехливий уряд. До того навіть якби уряд допускав новинки із заграниці, не знати, чи самі японці не воліли би слухати найподлішої брехні, яка підлещує їм, ніж слухати найщирішої правди.

У такій ситуації світови не лишається справді ніщо інше, як бити їх таких упертих доти, поки навіть найвпертіші пізнають, що вони вірять брехні.

## ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД ВИЖИДАЄ ДОПОВНЕННЯ ВІСТОК ПРО ТЕГЕРАНСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ЛОНДОН. — Польські урядові кола висказалися з вдоволенням про заяву учасників конференції в Тегерані про незалежність Ірану; добачують у тому прецеденс для інших країв, окупованих підчас війни.

Рівночасно вони стараються розвідати докладно, що саме постановлено на тій конференції в справі Польщі. Сподіваються реляцій у цій справі аж за кілька днів.

Замітно, що в дипльоматичних кругах мають дуже слабі надії на поновне навязання зносин між советським урядом та польським урядом на вигнанню. Вказує на це хочби стаття советського журналу „Війна й робітнича кляса", звернена проти польського уряду в Лондоні, а передусім проти ґенерала Сосньковського, міністра війни в тім уряді, як ряного фашиста.

## МАДЯРСЬКА РЕАКЦІЯ ХОЧЕ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

БЕРН, Швайцарія, (ОНА). — Реакційна преса в Будапешті постійно критикує ліберальні органи за те, що вони стають в обороні переслідуваного мадярською владою населення на Підкарпатті. Консервативні політики в мадярськім парляменті виголошують промови, в яких доводять, що Карпатська Україна належала до Мадярщини цілими століттями і що ніхто не має права противитися мадярській владі. Та, кажуть мадярські законодавці, українське населення зовсім не зважає на мадярську владу і робить їй наперекір. Там вже впали трупом сотні мадярських поліцаїв і полевої сторожі, а ліберальні ґазети благають, щоби уряд уважав, що робить. Мадярські реакціонери і їх преса називають українців бандитами, партизанами, дикунами і кажуть, щоби їх насильно вчити мадярської мови, бо Карпатська Україна вже ніколи не буде відірвана від Мадярщини.

Зате протиурядові елементи на Мадярщині є іншої думки про те, що зараз робиться на Карпатській Україні. Вони також є за те, аби ця гірська країна була частиною мадярської держави, але доводять, що силою нікого не можна примусити любити Мадярщину і її порядки. Замісць жандармських баґнетів, кажуть, треба „русинам" дати поміч, бо вони з голоду гинуть. В Підкарпатті панує страшний голод і нужда, а урядові чинники зовсім нічого з того собі не роблять. Нарід бунтується, а уряд, замісць шукати причини бунтів, посилає туди жандармерію і військо.

Католицькі круги також критикують мадярське правительство за переслідування українського населення. Вони доводять, що уряд робить велику помилку, коли гадає, що силою приневолить „русинів" скоритися мадярській державі. Мадярські єпископи піддають думку, щоби уряд назначив місцевих людей до державних установ, і щоби дав їм нагоду перевірити причини бунтів підкарпатського населення і сказати, чого саме люди домагаються від мадярського уряду. Католицька преса також трактує Підкарпаття як інтеґральну частину мадярської держави, але не поділяє практикованих урядом метод переслідування, бо каже, що це до нічого доброго не доведе.

Повернувші з Мадярщини швайцарські купці оповідають, що очі українського населення звернені на Схід і що воно систематично саботажує все, що може. Мадярів українці ненавидять і не хочуть мати з ними нічого спільного.



## КІЛЬКО СПІВРОБІТНИКІВ ПОТРЕБУЄ ҐАЗЕТА?

Поміщуючи запрошення до передплати на новий 1944 р. нюйорська ґазета в московській мові „Новое Русское Слово" по імени згадує видавця, головного редактора і 95 письменників та журналістів, що беруть участь як співробітники цеї ґазети чи постійно чи то принагідно. Оголошуючи нову ціну за передплату, адміністрація ґазети згадує про підвишку ціни друкарських матеріялів.